

NAGYCENKI TAMÁS

A bünszervezetben történő elkövetés megállapíthatóságának ítélkezési gyakorlata a kábítószer-bűnözés vonatkozásában 1.¹

A kábítószerrel kapcsolatos tevékenységből – így a termelésből, természetéből, illetve a kereskedeleméből – hatalmas jövedelemre tesznek szert a kábítószerhez köthető személyek, szervezetek. A kábítószer-bűnözés és a szervezett bűnözés veszélyessége nem kétséges, ez a veszély hatványozottan jelentkezik, ha a kábítószer-bűnözés eléri a társas elkövetési alakzatok bünszervezeti formáját.

A bünszervezetben történő elkövetés megállapítása egyebek között azért kardinális kérdés, mivel a törvény a bünszervezetekhez rendkívül súlyos jogkövetkezményeket fűz: kizárt a feltételes szabadságra bocsátás; a szabadságvesztés végrehajtási fokozata fegyház; a büntetési tétel felső határa a kétszeresére emelkedik; kötelező vagyonek Kobzás a vagyonra, amelyet az elkövető bünszervezetben való részvétele ideje alatt szerzett.

Az értekezés célja egyrészt annak bemutatása, elemzése, hogy a bíróságok milyen bizonyítékok alapján állapítják meg az ítéletekben a bünszervezetben történő elkövetést; másrészt hogy mennyire egységes a szervezett kábítószer-bűnözéssel kapcsolatos bírói gyakorlat.

Az említett cél megvalósításához elengedhetetlen volt a bírósági határozatok közül a szervezett kábítószer-bűnözéssel kapcsolatos ítéletek, végzések kigyűjtése. A bünszervezeti szintet elérő jogesetek száma a kábítószer-bűnözésen belül elenyésző, évente nagyjából egy-három, ez természetesen nem azt jelenti, hogy nem érdemelnek kiemelt figyelmet, hiszen egy-egy bünszervezet több száz, akár ezer fogyasztót láthat el kábítószerrel. A következőkben olyan bünszervezeteket is bemutatok, amelyek évi kétmillió eurós forgalommal, kokainnyeléssel, vagy száznyolcvanezer ecstasy tablettával hozhatók összefüggésbe.

¹ A tanulmány következő részét júniusi számunkban adjuk közre.

Első ügy

Az elsőrendű vádlott 2002-ben közölte a másod- és harmadrendű vádlottal, hogy könnyű pénzkereseti lehetőség adódott, fejenként, illetve alkalmanként kétszáz-háromszázezer forintot ajánlott azért, hogy kábítószerrel hozzanak Magyarországra Hollandiából. 2002 októbere és 2003 januárja között a másod- és harmadrendű vádlottak legkevesebb négyszer csempészték be kilenc kilogrammot meghaladó mennyiségű marihuánát az országba. A vádlottak a Hollandiában megszerzett kábítószerrel a gépjárművük pótkerekébe rejtették, Magyarországon a marihuánát az elsőrendű vádlottnak adták át.²

A bíróság kiemelte a telefonkapcsolatok gyakoriságát, a vádlottak között ugyanis hetekig nem történtek telefonhívások, de amikor a másod- és a harmadrendű vádlottak megszerezték Hollandiában a kábítószerrel, illetve Magyarországra hozták, kiemelkedően megnőtt a telefonhívások száma. A konspirációt bizonyítja, hogy a vádlottaknak legalább két mobiltelefonjuk volt.

A kábítószer mennyisége kapcsán a bíróság megállapította, hogy ennyi kábítószer értékesítésére egy ember egyedül nem képes.

A Somogy Megyei Bíróság szerint a „*vádlottak a Hollandiából Magyarországra történő kábítószer-szállítást szervezeten, egymás tevékenységét elősegítve, azt kiegészítve bonyolították le*”³.

Mind az első-, mind a másodrendű vádlott megemlítette, hogy a beszerzésükkor megfenyegették őket: ha az esetleges lebukás után beszélnek a hatóságoknak a kábítószer-keresedelemről, nekik, illetve a családjainak bajuk eshet.

Az eljárás során a másodrendű vádlott teljes körű feltáró vallomást tett, amelyet a bíróság elfogadott, mivel indokolása szerint a beismerő vallomást a rendelkezésre álló egyéb bizonyítékok is alátámasztották.

Az ítélet indokolásában kifejtettek szerint a bizonyítékok alapján a vádlottak terhére csak a kábítószer szállítása állapítható meg, az elosztásban való részvételük nem bizonyított. Ennek ellenére a vádlottaknak – a mennyiségre, illetve a rendszerességre tekintettel – tisztában kellett lenniük azzal, hogy a kábítószerrel ők juttatják el az elosztókhoz.

² A Somogy Megyei Bíróság B.675/2004/114. számú ítélete; a Pécsi Ítéletábrla B.II.172/2007/26. számú ítélete; a Legfelsőbb Bíróság Bfv.III.342/2009/5. számú végzése.

³ A Somogy Megyei Bíróság B.675/2004/114. számú ítélete.

A Somogy Megyei Bíróság a vádlottakat kereskedéssel jelentős mennyiségű kábítószerrel elkövetett kábítószerrel visszaélés bűntettében mondta ki bűnösnek.

Kiemelendő, hogy a bűnszervezet megállapíthatóságának kérdése az ítéletben szóba sem került.

A Pécsi Fellebbviteli Főügyészség a bűncselekmények bűnszervezetben elkövetésként minősítésére tett indítványt, ezért a másodfokú bíróság vizsgálta a bűnszervezet megállapíthatóságát.

A Pécsi Ítélotábla a Somogy Megyei Bíróság ítéletét megváltoztatta, és megállapította, hogy az első-, a másod- és a harmadrendű vádlottak bűnszervezetben részvétel miatt elítéltek.

Az ítélotábla az indokolásban kitért arra, hogy a tényállásban meghatározott személyeken kívül többen közreműködtek a bűncselekmények elkövetésében. Az eljárásban ismeretlenek voltak, akik a kábítószer hollandiai, illetve magyarországi forgalmazásában részt vettek, továbbá nem azonosították be azt a személyt sem, aki a rotterdami szállásról gondoskodott.

A bűnszervezet fogalmi elemei vizsgálatakor az ítélotábla megállapította, hogy a „négy hónapra keresztül zajló, elkülönítetten hat részre bontható cselekménysorozat messze túlmutatott az alkalmi jellegű elkövetésen: nyilvánvalóan ennél hosszabb időre és tartós együttműködés céljából szerveződött, olyan feladatmegosztással, amely már önmagában tervszerű, összehangolt működést feltételezett. E tekintetben nem lehetett végül figyelmen kívül hagyni a tettenérések jelentőségét sem; azt a tényt, hogy a bűncselekményeknek a nyomozó hatóságok közbeavatkozása, illetve a vádlottakkal szemben elrendelt előzetes fogvatartás vetett csak véget.”⁴

A Pécsi Ítélotábla jogerős ítélete ellen az elsőrendű terhelt felülvizsgálati indítványt terjesztett elő. Az indítvány szerint a bűnszervezetben elkövetés megállapítása is törvénysértő, mivel bűnszervezetre utalás sem a vádiratban, sem az elsőfokú ítéletben nem található.

A Legfőbb Ügyészség álláspontja szerint mind a bűnszervezetben elkövetés, mind a feltételes szabadságból való kizárás törvényes volt.

A Legfelsőbb Bíróság megállapította, hogy „...kétségtelen, hogy a bűncselekmény tervszerű, az egyes feladatok szerint összehangolt, többszöri megvalósítását a három terhelt közösen határozta el, szervezte meg, míg az ekkénti elkövetésben a terheltek mellett más személyek is részt vettek”⁵. Az

⁴ A Pécsi Ítélotábla Bf.II.172/2007/26. számú ítélete.

⁵ A Legfelsőbb Bíróság Bfv.III.342/2009/5. számú végzése.

előbbiek miatt törvényes volt a bűncselekmény bünszervezetben történő elkövetésének megállapítása.

Továbbá a Legfelsőbb Bíróság megjegyezte, hogy „...a Pécsi Ítéletábra helyesen fejtette ki, hogy az azonos törvényi tényállás alá eső elkövetési magatartások – az 1/2007. BJE I. pontja értelmében – természetes egységbe tartozása nem akadályozza a bünszervezetben elkövetés megállapításának. Jelen ügyben a tényállás egyes pontjai szerinti elkövetési magatartások önmagukban is 5 évet meghaladó szabadságvesztéssel büntetendők.”⁶

A Legfelsőbb Bíróság a Pécsi Ítéletábra ítéletét az elsődrendű terhelt vonatkozásában hatályában fenntartotta.

Második ügy

A vádlott, aki bútorgyártással, -kereskedéssel foglalkozott, 1999-ben nagy mennyiségű hasisgyantához jutott; a szállítmányt az irányítása alatt lévő – egyébként fiktív személy nevében szereplő – gazdasági társasága révén kívánta Kanadába juttatni. A vádlott szervezte meg a hasisgyantának a cége által megvásárolt és felújított bútorokban történő elrejtését. A kábítószer mennyiségét jelzi, hogy kétszáz csomagnyi hasist rejtettek el a bútorokban, a hasis össz-mennyisége ezerkétszáz kilogrammot tett ki. Kanadában a szállítmányt rendőri ellenőrzés alá vonták, a kanadai nyomozók a kábítószeret lefoglalták, a fuvarozókat elfogták. A kanadai céget – amely a bútorokat rendelte – kizárólag azért alapították, hogy fedőcéggént működhessen. A második szállítmány (szekrények, komódok, dupla fenekű padok) tartalma ezernyolcszáz kilogramm hasisgyantát tett ki. A kanadai hatóságok ellenőrzött szállítást végeztek, azaz követték a bútorok útját; ennek segítségével nemcsak a fuvarozókat, hanem a bünszervezet terjesztő tagjait is letartóztatták.⁷

A kanadai hatóság által lefoglalt hasisgyanta a hatályos magyar Btk. szerint jelentős mennyiségű kábítószernek minősült, a jelentős mennyiség alsó határának tizenötezerszerese.

A Fővárosi Bíróság az ítéletében kifejtette, hogy a Btk. 137. § 8. pontja szerinti bünszervezet fogalma többször módosult. A Btk. legelső bünszerve-

⁶ Uo.

⁷ A Fővárosi Bíróság 14.B. 913/2006/45. számú ítélete; a Fővárosi Ítéletábra 3.Bf.63/2008/14. számú ítélete.

zet-fogalma a következő volt: *bűncselekmények folyamatos elkövetésére létrejövő – olyan munkamegosztáson alapuló – bűnszövetség, amelynek célja a rendszeres haszonszerzés.*

Az 1998. évi LXXXVII. tv. 34. §-a a következőképp módosította a bűnszervezet fogalmát: *a bűncselekmények rendszeres elkövetése révén haszonszerzés céljából létrejövő olyan bűnszövetség, amely feladatmegosztáson, alá-fölé rendeltségi rendszeren és személyi kapcsolatokon nyugvó szerepvállaláson alapul.*

A bíróság kifejtette, hogy a hatályos törvényszöveg – amelyet a 2001. évi CXXI. tv. 19. § (5) bekezdése állapított meg – szerint a bűnszervezet: *három vagy több személyből álló, hosszabb időre szervezett, összehangoltan működő csoport, amelynek célja öt évi vagy ezt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmények elkövetése.*

A bűncselekmények bűnszervezetben való elkövetése a társas elkövetés speciális alakzata, a bíróság szerint a társadalomra veszélyesség kiemelten magas fokát mutatja.

A Fővárosi Bíróság rámutatott, hogy az ügyben a bűnszervezet fogalmi elemei látszólag nem rajzolódnak ki, azaz a vádlott egyedüli elkövető volt, nincs összehangoltan működő csoport.

A bíróság hivatkozott a Legfelsőbb Bíróság 4/2005. számú BJE határozatára, amely szerint a bűnszervezetben elkövetés megállapítható azzal szemben is, aki eseti jelleggel akár egyetlen cselekményt tettesként vagy társtettesként valósít meg, ha az elkövető tudata a bűnszervezet tárgyi ismérveit átfogja. A bíróság úgy ítélte meg, hogy a vádlott azon magatartásaival, amelyekkel két alkalommal juttatott hasisgyantát Kanadába, még nem vált a bűnszervezet tagjává, azonban *„a bűncselekmény jellegéből, a kábítószer mennyiségéből tisztában volt azzal, hogy a kábítószernek ilyen mennyiségben a fogyasztókhoz történő eljuttatása különböző személyek együttműködését feltételezi és ez a csoport jól összehangoltan, rendszeres tevékenységet folytatva működik”*⁸.

A bíróság arra az álláspontra helyezkedett, hogy a vádlott a bűncselekményt egy bűnszervezet működéséhez kapcsolódva követte el úgy, hogy a végrehajtás körülményeiből a bűnszervezetben történő elkövetést felismerte.

Az említett ügyben a Fővárosi Bíróság az elsőrendű vádlottat első fokon bűnösnek mondta ki bűnszervezet keretében jelentős mennyiségű kábítószerre kereskedéssel elkövetett kábítószerrel visszaélés büntetében.

⁸ A Fővárosi Bíróság 14.B. 913/2006/45. számú ítélete.

Az elsőfokú ítélet ellen az ügyészség a főbüntetés jelentős súlyosítása érdekében, a vádlott és védője pedig felmentésért fellebbezett.

A fellebbviteli ügyész álláspontja az volt, hogy az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a vádlott egy alá-fölé rendeltségi viszonyokkal jellemezhető nemzetközi bűnszervezet keretei között tevékenykedett.

A Fővárosi Ítéletábra a Fővárosi Bíróság ítéletét megváltoztatta: a vádlott főbüntetését tizenkét évről tízévi fegyházbüntetésre enyhítette, továbbá mellőzte a bűnszervezetre utalást és a feltételes szabadságra bocsátást kizáró rendelkezést.

A másodfokú bíróság kitért a felderítés nehézségeire, mivel néhány lényeges bizonyíték kizárólag a külföldi terhelő tanú vallomása alapján a valómásról készített videofelvétel révén állt az elsőfokú bíróság rendelkezésére. A másodfokú eljárás idejére az említett tanú elhunyt, egy másik külföldi tanú a hatóságokkal vádalkut kötött; további személyek a nyomozás során nem voltak felderíthetők.

A Fővárosi Bírósághoz hasonlóan a Fővárosi Ítéletábra 1997-től levezette a bűnszervezet fogalmának szabályozását, továbbá ismertette a 4/2005. számú BJE határozat lényeges elemeit.

A bíróság ezt követően kiemelte, hogy a Fővárosi Főügyészség a vádiratban nem jelölt meg olyan tényeket, amelyek a bűnszervezetre utalnak; a vádiratban kizárólag annak elkövetéskori fogalma szerepelt; az ítéletábra szerint a Fővárosi Bíróság ugyanezt rögzítette az ítéletben.

Az ítélet indokolásában nem szerepelt annak magyarázata, hogy az elsőfokú bíróság mi alapján jutott arra a következtetésre, hogy a vádlott tudata átfogta a bűnszervezetet, továbbá milyen tárgyi ismérvek alapján állapította meg a bűnszervezetben elkövetést.

A másodfokú bíróság kiemelte, hogy sem az ügyészség, sem az elsőfokú bíróság nem jelölt meg olyan bizonyítékokat, amelyek elengedhetetlenek a bűnszervezet fogalmi elemeinek megállapításához; ennek az volt az oka, hogy a bizonyítási anyagban ilyen bizonyítékok nem voltak.

A Fővárosi Ítéletábra megállapította, hogy az elsőfokú bíróság nem tett eleget a Legfelsőbb Bíróság 4/2005. számú BJE határozatában előírt követelményeknek; a bűnszervezet fogalmát kizárólag a törvény alapján határozta meg, a vádlott – a bűnszervezet tárgyi sajátosságaira vonatkozó – tudattartalmát nem vizsgálta meg, vagyis azt, hogy felismerte-e a bűnszervezet tárgyi sajátosságait. Mindezen okok alapján a Fővárosi Ítéletábra a bűnszervezetben elkövetés megállapítását mellőzte.

Harmadik ügy

A vádlottak különböző kábítószereket, marihuánát, ecstasy tablettákat szállítottak Magyarországra. Az elsőrendű vádlott 2002. december 7. és 2003. március 29. között (a dátumoknak a későbbiekben fontos szerepük lesz) összesen öt alkalommal hozott marihuánát az országba. Az elsőrendű vádlott szervezte be a másodrendű vádlottat, akinek a kábítószer futárnak történő átadása, a szállítás biztosítása, szervezése volt a feladata. A másodrendű vádlott az elsőrendű vádlott által vett repülőjeggyel utazott külföldre, ott autót bérelt, és ismeretlen személytől vette át a kábítószer. A harmadrendű vádlott a díler szerepét töltötte be, ő értékesítette az országba behozott kábítószerrel a fogyasztók, illetve viszonteladók részére, továbbá megbízást adott a nyolcad- és kilencedrendű vádlottak marihuána termesztésére. A negyedrendű vádlott fogadta, tárolta és továbbította a másodrendű vádlott által a futár részére átadott kábítószerrel. Ő szervezte be az ötödrendű vádlottat, aki kamionszofőrként a futár feladatát látta el. Az ötödrendű vádlottat a negyedrendű vádlott látta el instrukciókkal, azonban a tevékenységét a másodrendű vádlott is ellenőrizte. A hatodrendű vádlott megbízta a hetedrendű vádlottat, hogy vásároljon külföldön ecstasy tablettákat, és csempéssze Magyarországra. Miután a rendőrség elfogta az elsőrendű vádlottat és társait, a harmadrendű vádlott felvette a kapcsolatot hatodrendű vádlottal, hogy biztosítson neki kábítószerrel; ezt követően a vádlott a hetedrendű vádlottat bízta meg a kábítószer beszerzésével, behozatásával. A hetedrendű vádlott több mint kilenc és fél kilogramm marihuánát hozott az országba. A rendőri intézkedés után a hetedrendű vádlott lakásából előkerült 6025 ecstasy tableta is.⁹

A Fővárosi Főügyészség a vádiratában öt vádlott esetében tartotta indokoltnak a bünszervezetben történő elkövetés megállapítását.

A vádlottak együttműködését bizonyítja a rengeteg telefonhívás, amelyek során általában virágnyelvet használtak. A telefonbeszélgetéseket a minimalizálás, illetve a „kódok” használata jellemezte; a szervezet tagjain kívül a laikusok alig érthetik meg a beszélgetések tartalmát. Az előbbiekre jó példa az ítéletben szereplő szöveg: *„Egy-két órán belül visszaszólok és összerakom a sajtot legalább. Küldd el, hogy mekkora amit odaadtál! Összesen volt kétszer tizenegy fél, kettő, három meg ötven, kettő nyolcvan ha jól számolom.*

⁹ A Fővárosi Bíróság 7.B.474/2004/253. számú ítélete; a Fővárosi Ítéletábla 3.Bf.34/2009/16. számú ítélete; a Fővárosi Bíróság 7.B.983/2009/30. számú ítélete; a Fővárosi Ítéletábla 3.Bf.127/2010/6. számú végzése; a Kúria Bfv.II.125/2012/9. számú végzése.

Kétszer tizenegy. Hát a két egész. Az kettő, három. Meg ötötven, igen. Igen, akkor kettőnyolcötven. Csak hogy tudjam, hogy mennyinél tartunk, meg hogy hogy állunk. [...] Van neked játékod? Játék? Hát van valamennyi. Olyan tízhúsz kéne. Jó majd megdumáljuk.”¹⁰

A bíróság szerint egyértelmű volt a nyolc terhelt együttműködése, aminek során mindegyikük személyre szabott feladatot látott el.

A bünszervezet fennállása kapcsán a bíróság arra a megállapításra jutott, hogy annak fogalmi elemei nem valósultak meg maradéktalanul. Az elsőfokú bíróság szerint az előbbiekben kiemelt két időpont között eltelt három hónap nem elegendő a bünszervezet megállapítására. A bíróság kimondta, hogy a vádlottak szervezetten működtek együtt – ezt bizonyítják a telefonlehallgatások, híváslisták, a megfigyelések anyagai, a beismerő vallomások –, azonban a bíróság szerint nem volt elegendő adat a magasabb szervezethez igénylő bünszervezet megállapításához.

Az ítéletben a bíróság kifejtette, nem lehetett egyértelműen bizonyítani, hogy a vádlottak mindegyikének tudomása volt a szervezet működéséről; kizárólag töredékes kapcsolatokat lehetett feltárni.

A bíróság a kilenc vádlott vonatkozásában folytatott büntetőügyben az előbbiekben ismertetett tények miatt a bünszervezetben történő elkövetést nem állapította meg; a vádlottakat kábítószerral visszaélés büntetében mondta ki bűnösnek.

Az elsőfokú ítélet ellen az ügyész súlyosításért; a vádlottak, illetve a védők felmentésért, illetve enyhítésért fellebbeztek.

A másodfokú bíróság megállapította, hogy az első-, másod-, harmad-, negyed-, hatod- és hetedrendű vádlottak a terhükre rótt bűncselekményeket bünszervezetben követték el.

A Fővárosi Ítéletábla kifejtette, hogy a Fővárosi Bíróság a felvetődő bizonyítékok igen gondos és körültekintető értékelésével állapította meg a történeti tényállást.

Az ítéletábla arra az álláspontra helyezkedett, hogy az elsőfokú bíróság által a tényállásban megállapított elkövetési idő – 2002. december 7. és 2003. március 29. között, illetve a hatod- és hetedrendű vádlottak vonatkozásában a 2003. április 9. és 2003. május 29. között – elegendő a hosszabb időre szervezethez megállapításához. A bíróság kiemelte, hogy „*az újabb bűnelkövetést a nyomozó hatóságok intézkedései akadályozták meg, nem a vádlottak döntöttek úgy, hogy ezzel felhagynak*”¹¹.

¹⁰ A Fővárosi Bíróság 7.B.474/2004/253. számú ítélete.

¹¹ A Fővárosi Ítéletábla 3.Bf.34/2009/16. számú ítélete.

A bünszervezet minimális létszámával kapcsolatban az egyik tényállásnál a bíróság álláspontja az volt, hogy többek között a fel nem derített személy, a holland elkövető figyelembevételével meghaladta a minimális létszámot a bűnözői kör. Az összehangolt működés nem volt kétséges, az ítéletábra utalt a lehallgatási anyagokra.

Az ítéletábra hivatkozott a 4/2005. számú BJE határozatra, idézte azokat a sorait, amelyek szerint *„a bünszervezetben elkövetés megállapítható azzal szemben is, aki – eseti jelleggel – akár egyetlen cselekményt tettesként vagy részesként valósít meg, ha az elkövető tudata a bünszervezet meghatározott tárgyi ismérveit átfogja”*. A másodfokú bíróság továbbá hivatkozott a BH 2007/3. számú eseti döntésre, amelyben megállapították a bünszervezet fennállását, amikor a vádlottak külön-külön hoztak be kábítószer Magyarországra, azonban a tudatuk átfogta azt, hogy a cselekményeiket legalább három személyt tartalmazó szervezet keretein belül követik el.

A Fővárosi Ítéletábra megállapította, hogy az ítéleti tényállás tartalmazza az előbbieken kifejtett eseti döntésben, illetve a jogegységi határozatban megkívánt fogalmi elemeket, ezért a bíróság kimondta a bünszervezetben történő elkövetést.

Az ötödrendű vádlott esetében az ítéletábra hatályon kívül helyezte az elsőfokú ítélet abszolút hatályon kívül helyezési ok miatt (két tárgyalási határnapon kamarából kizárt ügyvéd járt el a vádlott védelmében, holott a védelem kötelező volt), és új eljárásra utasította a Fővárosi Bíróságot.

A megismételt eljárásban a vádlott szerepe kapcsán a bíróság hangsúlyozta, hogy a bünszervezet létezéséről tudomása volt, annak működésében tevékenyen részt vett. Az eljárás során a vádlott *„...korábbi bűntársait, valamint önmagát is következetesen terhelte, de nemcsak a bűncselekmény elkövetésével, hanem azzal is, hogy mindezt szervezett formában hajtották végre. Állításait a személyektől független objektív bizonyítékok is mindenben alátámasztották.”*¹²

A kábítószer a vádlott kamionsofőrként szállította Magyarországra, *„...az egyes szállítások alkalmával pontosan kidolgozott terv szerint, meghatározott helyen és időben, mindig azonos személytől vette át az árut és a biztonságos szállítást is felügyelték társai, akik útközben mindvégig mobiltelefonon tartották vele a kapcsolatot. A szállítmányok is mindig ugyanarra az előre megszervezett biztonságos helyre érkeztek, ahol a címzett már várta az árut és gondoskodott annak biztonságos helyre történő tovább szállításáról.”*¹³

¹² A Fővárosi Bíróság 7.B.983/2009/30. számú ítélete.
¹³ Uo.

A Fővárosi Bíróság az alapügy ötödrendű vádlottját bűnösnek mondta ki kábítószerrel visszaélés büntetében, és mint bünszervezetben elkövetőt fegyverházbüntetésre ítélte.

A megismételt eljárásban a Fővárosi Bíróság által hozott ítélet ellen mind az ügyész, mind a vádlott és védője fellebbezett; a jogorvoslatok nem vezettek eredményre, a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helyben hagyta.

A vádlott védője felülvizsgálati indítványt nyújtott be, a Kúria az elsőfokú bíróság ítéletét, illetve a másodfokú bíróság végzését hatályában fenntartotta.

A védő azzal érvelt, hogy a terhelt vonatkozásában anyagi jogszabálysértésnek minősül a bünszervezetben elkövetés megállapítása. Indoklásként kiemelte, hogy a terhelt cselekményei a 2002 decembere és 2003 márciusa közötti időszakra estek, a bünszervezetben történő elkövetést felvető ítélet 2009. júniusi. A védő vitatta a hosszabb időre történő elkövetést, ugyanis szerinte a három-négy hónapos időszak nem elegendő ennek megállapítására. Az összehangoltság szintén vitatható a védő szerint, ugyanis a terhelt csak egy terheltársával állt személyes kapcsolatban.

A Kúria tanácsa kifejtette, hogy az eljáró bíróságok helyesen következtettek a bűncselekmények bünszervezetben való elkövetésének megállapíthatóságára. Az elkövetési intervallum – a védő érvelésével ellentétben – elegendő a bünszervezetben elkövetés megállapításához, továbbá *„a bünszervezetben elkövetés megállapítása szempontjából nem a terhelti tevékenység kifejtésének intervalluma a meghatározó (hiszen az akár egyetlen cselekmény tettesi vagy részesi megvalósítása esetén is megállapítható), hanem a teljes bünszervezeti kör aktivitása”*¹⁴. A bíróság szerint *„...annak a ténynek a legcsekélyebb jelentősége sincs, hogy a terhelt a bünszervezet több, vagy valamennyi tagját nem ismeri, a szervezett elkövetés, minimálisan három személy egy irányba ható tevékenysége szükségességének a felismerése a követelmény. Márpedig az elkövetés körülményeiből, a kábítószer átadásának és átvételének megszervezéséből, de már önmagában a kábítószer mennyiségéből is mindegyre egyértelmű következtetés vonható – miként az a terhelt eljárás során tett nyilatkozataiból is kitűnik.”*¹⁵

A Kúria az előbbieket miatt nem fogadta el a védő álláspontját, anyagi jogszabálysértést nem állapított meg.

¹⁴ A Kúria Bfv.II.125/2012/9. számú végzése.

¹⁵ Uo.

Negyedik ügy

A huszadrendű vádlott egy holland kábítószer-előállító, -forgalmazó bűnszervezet tagja volt, a bűnszervezetben eleinte testőri, majd futári feladatokat látott el. Egy futárútja miatt Svédországban börtönbüntetésre ítélték, ennek ellenére hallgatott a társairól, a szervezetet a hallgatást nyaralással, házzal, illetve pénzzel jutalmazta. A szabadulás után a vádlott a futárokat fogadta, intézkedett a szállásolásukról, a gépkocsik pótkerékbe rejtett kábítószer átadásáról, illetve végezte a kábítószerrel való elszámolást. A bűnszervezet vezetői utasították a vádlottat, hogy hozzon létre olyan csoportokat, amelyek alkalmasak nagy mennyiségű kábítószer Magyarországra csempészésére. A vádlott állapodott meg a csoportok vezetőivel a kábítószer fajtájáról, mennyiségéről, áráról; a vezetők a kábítószer értékével vele számoltak el, továbbá ő fogadta a reklámciókat. A huszadrendű vádlott összesen négy magyar csoportot látott el kábítószerrel, az első csoportba hét, a másodikba hat, a harmadikba kettő, a negyedikbe négy elkövető tartozott. A négy egységet, csoportot tartalmazó bűnszervezetben hat személy látott el irányítói feladatokat. A csempészésben tíz, míg a tárolásban, hígításban, átsomagolásban, értékesítésben tizenegy személy vett részt. A kábítószer Magyarországon történő értékesítéséből elkezdett bevételt a csoportok vezetői gyűjtötték össze és számoltak el a huszadrendű vádlottal; az elszámolások személyesen, átutalással, illetve futárral történtek. A harmad- és a negyedrendű vádlott hat alkalommal összesen legalább száznyolcvanezer ecstasy tablettát, tizennyolc kilogramm amfetaminport és egy kilogramm kokaint csempészett az országba. Az említett kábítószer a jelentős mennyiség alsó határának kétszázháromszorosa volt.¹⁶

A bizonyítás szempontjából kiemelt figyelmet érdemeltek a lehallgatási anyagok, híváslisták, a híváslista-elemzésekről és értékeléséről, a cellapozíciókról készült jelentések, illetve a hírközlési szakértői vélemény.

A bíróság rámutatott, hogy a pert milyen széles körű nyomozás előzte meg, az ügy hat nyomozás egyesítésével jött létre; négy ügy nyomozását a Nemzeti Nyomozó Iroda szervezett bűnözés elleni főosztály kábítószer-bűnözés elleni osztálya végezte.

A huszadrendű vádlott feltáró vallomást tett a holland bűnszervezet működéséről, azt azonban tagadta, hogy bűnszervezetet működtetett volna. Val-

¹⁶ A Fővárosi Bíróság 8.B. 402/2007/245. számú ítélete; a Fővárosi Ítéletábra 3.Bf.146/2009/45. számú ítélete; a Legfelsőbb Bíróság Bhar.III.616/2010/24. számú ítélete.

lomásában kifejtette, hogy a magyar futárok semmit sem jelentettek a szervezetnek, azaz a kisebb emberek „beáldozhatók” a nagyobbakért. A holland bünszervezethez olyan hírek jutottak el, hogy a magyar bűnüldöző hatóságok nem tudtak nagyobb mennyiségű kábítószerrel lefoglalni, ezért felvetődött a vezetők cseréje. A holland bünszervezet vezetői eldöntötték, hogy a kábítószer-csempészés fenntartása érdekében néhány magyar futárt megbuktatnak. A huszadrendű vádlott szerint a büntetőügy vádlottjainak a holland szervezet szempontjából nem volt értékük. A vádlott arra is kitért, hogy a drogfutárok beszerzése az úgynevezett felderítők feladata volt.

A huszadrendű vádlott megjegyezte, hogy „...*én mikor megkaptam kintről az utasítást, hogy minél több embert szervezzek be, és hogy a 2005-ös évet arra tesszük fel, hogy egy csomó embert bebukatunk minél nagyobb mennyiséggel, onnantól mindegy volt, hogy kik lesznek ezek*”¹⁷.

Bizonyítás tárgyául szolgált, hogy a vádlottak bünszervezetben valószínűsítették-e meg a terhükre rótt bűncselekményeket.

A bíróság megállapította, hogy a vádlottak között létezett munkamegosztás, „*az egyes tevékenységi formák azonban mereven nem különültek el egymástól, egy-egy vádlott a szervezeten belül több feladatot is ellátott*”¹⁸.

A vádlottak, illetve a védők vitatták a bünszervezet létét, arra hivatkoztak például, hogy a tagoknak nem szakaszosan kell megállapodniuk, hanem egyszerre.

A bíróság a bünszervezet vonatkozásában az ügyészi indítványt fogadta el; kifejtette, hogy a bünszervezet egy jogi terminus technicus meghatározott ismérvekkel, azonban ezeket a bírói gyakorlat folyton finomítja. A bünszervezet tárgyi ismérvei a hosszabb időtartam, a szervezettség, illetve az összehangoltság; az összehangoltságnak a szervezet oldalán kell fennállnia.

A Fővárosi Bíróság az ítéletében felhívta a 4/2005. számú BJE határozat több részletét; megállapította, hogy a bünszervezet törvényben megkívánt fogalmi elemei kétséget kizáróan megállapíthatók. A szervezet működését a hatóságok fellépése szakította meg, a szervezettséget bizonyítják a telefonlehallgatási anyagok, illetve az értékelhető vallomások.

Az ítélet szerint „*önmagában az a tény, hogy Hollandiából, adott személytől, folyamatosan nagy mennyiségű kábítószer jut Magyarországra ugyanazon módszer alkalmazásával, ezt önmagában egy haszonszerzésre törekvő, szervezeten tevékenykedő csoport képes megoldani. Ezzel a folyamattal*

17 A Fővárosi Bíróság 8.B. 402/2007/245. számú ítélete.

18 Uo.

19 Uo.

*tal valamennyi érintett vádlott tisztában volt, miután pedig e tevékenységen belül részfeladatokat vállaltak, illetve láttak el, vagyis külföldről származó, jelentős mennyiségű kábítószer megrendelésével, Magyarországra csempészésével, tárolásával, csomagolásával, elosztásával, értékesítésével foglalkoztak, tevékenységük egymást kiegészítő, segítő volt, és ennek ismeretében, tudatában voltak, cselekményük bünszervezetben való elkövetés.*¹⁹

A húsz vádlott ellen folytatott büntetőeljárásban a bíróság tizenhét vádlott vonatkozásában állapította meg a bünszervezetben elkövetést, a huszadrendű vádlottat – halmazati büntetésül – tizennégy év fegyházbüntetésre ítélte.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az ügyész; tíz vádlott, illetve valamennyiük védője fellebbezett. A Fővárosi Ítéltábla tizenhét vádlott esetében megváltoztatta az elsőfokú ítéletet. A harmadrendű vádlott védőjének álláspontja szerint a bünszervezetet nem a huszadrendű vádlott és társai, hanem nagy valószínűséggel magyar rendőrök megrendelésére hozták létre. A védői érvelés szerint a cél az volt, hogy nagy mennyiségű kábítószerrel lepleződjenek le a bünszervezet látszatát keltve; továbbá kiemelte, hogy nem vonható le következtetés a vádlottak összehangolt, hosszú távú, haszonszerzésre törekvő együttműködésére. Az összes vádlott védője vitatta a bünszervezetben elkövetés megállapíthatóságát.

A másodfokú bíróság kiemelte a huszadendű vádlott beismerő vallomását: a saját magára, illetve a vádlott-társakra terhelő vallomáson kívül felfedte a bünszervezeti hátteret.

A bíróság szerint három vádlott esetében kétséget kizáró módon nem volt megállapítható, hogy a kábítószer csempészésekor, illetve fogadásakor a vádlottak tudata átfogta volna a bünszervezet tényállási ismérveit.

A bíróság utalt rá, hogy a vádlottak a bünszervezeti hierarchia alján helyezkedtek el. A Fővárosi Ítéltábla hangsúlyozta, hogy *„mind a büntetőeljárásnak, mind a büntetés kiszabásának az általános és egyéni megelőzés mellett azt a célt kell jelen bűncselekményeknél szolgálnia, hogy a kábítószer ne jusson el a fogyasztókhoz. A le nem foglalt kábítószerrel kapcsolatban a függőség kedvezőbb szabályai által motivált vádlotti beismerő vallomások teljes körű befogadása nem csupán egy nem bizonyított tény miatti bűncselekmény megállapítását, hanem a nyomozásoknak nem a tényleges lefoglalás, hanem a virtuális hatóanyag felderítése irányába történő orientálását jelenti.*”²⁰

Az ítéltábla szerint kívánalom, hogy nem a tagadó, hanem az eljárást segítő, a szervezeti hierarchiát minél jobban feltáró, a további kábítószer-for-

²⁰ A Fővárosi Ítéltábla 3.Bf.146/2009/45. számú ítélete.

galmazást feltáró vallomásaikkal ellehetetlenítő vádlottakat kell előnyben részesíteni.

A titkosszolgálati eszközöket a bíróság álláspontja szerint a le nem leplezett hasznélvezők felderítéséig szükséges igénybe venni, nem kizárólag a függőségük miatt motiváltta tett személyek beazonosításáig. A bíróság egyfajta kritikaként fogalmazta meg, hogy e kíváncsol az eljárásban nem járt sikerrel.

A másodfokú bíróság kifejtette, hogy a Fővárosi Bíróság a beismerő vallomást tevő vádlottak esetében súlyosabb büntetést szabott ki, a huszadrendű vádlottat „drákói” büntetésben részesítette, ezért a huszadrendű vádlott főbüntetését hatévi fegyházbüntetésre enyhítette.

A másodfokú ítélet ellen tíz vádlott, illetve mindegyikük védője, valamint az ügyész jelentett be (másod)fellebbezést. A huszadrendű vádlott védője szerint a Fővárosi Ítéltábla nem vette figyelembe azt, hogy a holland bűnszervezet nagy összegű vérdíjat tűzött ki a védencére, illetve hogy a büntető-eljárás alatt a hozzátartozóját, illetve a jogi képviselőjét megfenyegették. A huszadrendű vádlott a tanúvédelmi szolgálat védelme alatt áll, a védő szerint ebből az következik, hogy az ügyészség vele megállapodott.

A harmadfokú eljárásban a Legfelsőbb Bíróság a Fővárosi Ítéltábla ítéletét tíz vádlott esetében megváltoztatta: a kiszabott szabadságvesztés-büntetést csak a huszadrendű vádlott esetében módosította, a fegyházbüntetését kilenc évre súlyosította. A Legfelsőbb Bíróság kiemelte, hogy tévedett az ítéltábla a büntetés huszadrendű vádlott vonatkozásában történő kiszabásakor, ugyanis a vádlott a hazánkban működő, kábítószer-kereskedelemmel foglalkozó egyik legnagyobb bűnszervezet létrehozója, szervezője, irányítója volt. A vádlott rendkívüli kiemelkedő tárgyi súlyú bűncselekményt követett el, a Legfelsőbb Bíróság álláspontja szerint – a beismerő vallomás ellenére is – a másodfokú bíróság által kiszabott szabadságvesztés kirívóan enyhe, sérti a belső arányosságot.

A Legfelsőbb Bíróság kifejtette, hogy a 4/2005. számú BJE határozat egyértelmű értelmezést ad az alanyi bűnösség és a bűnszervezet tárgyi ismérvei közötti viszonyra. E szerint először mindig a konkrét bűncselekmény elkövetését kell vizsgálni, bizonyítani, ez után – mint tárgyi körülményt – kell elhelyezni egy másik tárgyi körülmény, a bűnszervezet körébe.

A következő lépés annak alanyi oldalon történő vizsgálata, ha az elkövetési magatartás a bűnszervezet keretén belüli, akkor e tényt az elkövető felismerete-e. A felismerésnek két fajtája van: lehetséges, hogy az elkövetés a bűnszervezeten kívül kezdődik és az elkövetőben csak később tudatosul, hogy

bűnszervezetben van, de benne marad; továbbá a felismerés történhet úgy is, hogy az elkövetés eleve a bűnszervezetben belül kezdődik. A bűnszervezetben belül kezdődő elkövetés esetén a tettes tudja, hogy milyen keretek között tevékenykedik.

Az előbbieken vázoltak után a Legfelsőbb Bíróság megállapította, hogy az elsőfokú ítéleti tényállás alapján nem fér kétség a bűnszervezet léteéhez, illetve a vádlottak kábítószerrel összefüggésbe hozható magatartásához. A tárgyi körülmények alapul szolgálnak a bíróság azon következtetésére, hogy a vádlottak tudata átfogta magatartásuk nem elszigetelt voltát, azaz hogy tevékenységük egy kiépített, szervezett elosztó mechanizmushoz kapcsolódik. A bíróság szerint *„kábítószer esetében pedig az ilyen mechanizmus – értelemszerűen – nem lehet más, mint bűnszervezet”*²¹.

A vádlottak – a huszadrendű kivételével – egy már működő bűnszervezethez kapcsolódtak, a bíróság szerint nem annak van jelentősége, hogy ki és mennyi ideig vesz részt a bűnszervezetben, hanem annak, hogy a bűnszervezet milyen hosszán tevékenykedik.

Ötödik ügy

Az első- és másodrendű vádlott 1996 óta kábítószer-terjesztést folytatott; a speedport, az ecstasy tablettákat, a marihuánát, a kokaint az elsőrendű vádlott – akinek külföldön fel nem derített kapcsolatai voltak – Belgiumban, Németországban, illetve Hollandiában szerezte be.

Az elsőrendű vádlott saját maga, illetve futárok segítségével csempészte Magyarországra a kábítószerrel. A bűnszervezetben a másodrendű vádlott a terjesztésért, terítésért felelt, dílereket kutatott fel, majd a tevékenységüket összehangolta, illetve a kábítószer rejtékhelyeken tárolta. A másodrendű vádlott a kábítószer fajtájáról, mennyiségéről, illetve az árákról az elsőrendű vádlottal állapodott meg. A harmadrendű vádlott nagy tételben vett át értékesítési célból a másodrendű vádlottól kábítószerrel, amelyeket rejtékhelyeken tárolt; ő végezte a hígítást, porciózást. A szervezetben a harmadrendű vádlott feladata volt a kábítószer eljuttatása a viszonteladóknak, az úgynevezett kisebb dílereknek, illetve a fogyasztóknak. Az ötödrendű vádlott később csatlakozott a bűnszervezethez, az ő feladata a tárolóhely, lerakat előteremtése volt. A harmadrendű vádlott az ötödrendű vádlott által létrehozott tárolóhelyen mérte,

²¹ A Legfelsőbb Bíróság Bhar.III.616/2010/24. számú ítélete.

csomagolta, adagolta a kábítószert; a dílerek több alkalommal ezen a helyen vették át a kábítószereket. A harmadrendű vádlottat alkalmi ismerősei segítették az említett tevékenységek során, az ilyen esetekben is kizárólag a harmadrendű vádlott számolt el a másodrendű vádlottal a kábítószerek árával. A hetedrendű vádlott a harmadrendű vádlottól vásárolt kábítószert viszonteladóknak, illetve fogyasztóknak történő értékesítés céljából. A hetedrendű vádlott tudata átfogta, hogy az általa a harmadrendű vádlottól vásárolt kábítószert a másodrendű vádlottól származik.²²

A bíróság tényként állapította meg, hogy „*az I.r. vádlott, II.r. vádlott, III.r. vádlott és VII.r. vádlott tisztában volt azzal, hogy olyan csoport tagjai amely a kábítószerek Magyarországra történő behozatalának megszervezésében valamint a kábítószerek folyamatos forgalomba hozatalával hosszabb időre tervezett összehangoltan működő csoportban valósul meg*”²³.

Az említett személyeknek tudomásuk volt arról, hogy az összehangolt magatartásuk nyomán nagy tételben kábítószert jut el a dílerekhez, illetve a fogyasztókhoz. A vádlottak által kialakított értékesítési láncolat gyakorlatilag korlátlan értékesítési lehetőségeket jelentett.

Az ügyben közreműködtek olyan vádlottak is, akik nem vettek részt a bünszervezet működésében.

A vádlottak, illetve a védők vitatták a bünszervezet megállapíthatóságát; arra hivatkoztak, hogy a kereskedéssel elkövetett visszaélést kizárólag kisebb-nagyobb szervezethez lehet elkövetni.

Az elsőfokú bíróság vizsgálta a jogszabályváltozások miatt, hogy az első-, második-, harmad-, ötöd- és hetedrendű vádlottak cselekménye az elkövetéskor hatályos bünszervezet fogalmi elemeinek is megfelelt-e. A bíróság akként foglalt állást, hogy ha az előbbiekre igen a válasz, csupán akkor vizsgálándó az elbíráláskor hatályos bünszervezet-fogalom.

A bíróság részletes leírást adott a bünszervezet fogalmának változásáról, illetve a jogintézmény keletkezéséről. Kitért arra is, hogy az elbíráláskor szintén módosult a bünszervezeti definíció, e szerint a bünszervezet három vagy több személyből álló, hosszabb időre szervezett, összehangoltan működő csoport, amelynek célja öt évi vagy ezt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmények elkövetése.

²² A Fővárosi Bíróság 15.B.196/2003/453. számú ítélete; a Fővárosi Ítéletlábla 3.Bf.243/2009/24. számú ítélete.

²³ A Fővárosi Bíróság 15.B.196/2003/453. számú ítélete.

A bűnszervezet fogalmát jelentő működésre vonatkozó, elbíráláskor hatályos szabályozás az elsőfokú bíróság szerint egyszerűsödött, az alá-fölé rendeltség helyett az összehangolt működés a bűnszervezet tagjai között az összekötő elem. A bíróság szerint „nem hangsúlyos a személyi kapcsolatok jelentősége sem a bűnszervezettel kapcsolatban, az összehangoltan működő csoport esetében ugyanis a tevékenységen keresztüli kapcsolódás a döntő elem. Ez csupán annyit jelent, hogy a szervezet működését olyan koordináció jellemzi, amely nem csupán egyetlen cselekményre jellemző.”²⁴

Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a bűnszervezet tagjai tudata átfogta a bűnszervezeti minősítéshez szükséges tényeket. A bíróság kiemelte, hogy „az elkövető tudatának nem arra kell kiterjednie, hogy egy bűnszervezet a törvényi előfeltételek szerint létrejött, hanem arra, hogy a bűnszervezet tárgyi sajátosságai értelmében, ismeretében ennek működéséhez csatlakozik illetve ennek keretében cselekszik”²⁵. Továbbá nem feltétel a bűnszervezet tagjai között a közvetlen kapcsolat, sőt még az egyéb bűncselekmények, illetve más elkövetők konkrét ismerete sem.

A vádlottak tevékenysége a kábítószer-terjesztésre létrehozott „vállalkozás” része volt, a résztvevőknek tudomásuk volt arról, hogy a különböző kábítószeres külföldi beszerzésére, hazánk területére való csempészésére, értékesítésére csak magas fokú szervezettség révén van lehetőség, az ilyesfajta szervezettség pedig a bűnszervezet jellemzője.

Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az első- és másodrendű vádlottak által vezetett bűnözői csoport bűnszervezetet alkotott, mivel a szervezet a törvényi kritériumok mindegyikét magán viselte. Kizárólag egy haszonszerzésre törekvő, szervezetben működő csoport alkalmas annak megszervezésére, hogy külföldről folyamatosan nagy mennyiségben jusson el kábítószer hazánkba.

Az ítélet ellen az ügyész súlyosításért; a vádlottak, illetve védőik felmentésért, enyhítésért jelentettek be fellebbezést.

Az ítéletábra nyolc vádlottal szemben változtatta meg az elsőfokú ítéletet, a változtatások a minősítéseket, a büntetések mértékét érintették, az ítélet jogerőre emelkedett. Az elsőfokú bíróság az ismertetett tényállás alapján öt vádlott vonatkozásában mondta ki a bűnszervezetben történő elkövetést, azonban a Fővárosi Ítéletábra mellőzte a bűnszervezet megállapítását.

²⁴ Uo.

²⁵ Uo.

Az ítéletábra megállapította, hogy a Fővárosi Bíróság ítéleti tényállása döntően megalapozott, azonban kifejtette, hogy annyiban mégsem, hogy tartalmaz olyan, a bűnszervezetre vonatkozó megállapításokat, amelyekre nem lehetett a beszerzett bizonyítékokból következtetéseket levonni. A Fővárosi Bíróság a bűnszervezet kritériumaihoz tartozó – egyébként bizonyítékokkal nem alátámasztott – megállapításokat tett, amelyeknek azonban nem volt ténybeli alapjuk. A bizonyítékok értékelésének ismertetésénél a Fővárosi Bíróság nem hivatkozott olyan vallomásra vagy lehallgatási anyagra, amelyből a vádlottak közötti alá-fölé rendeltségre lehetett volna következtetni. Az ítéletábra álláspontja szerint a vádlottak kapcsolatát az üzleti alapú mellérendeltségi viszony jellemezte.

Hatodik ügy

A bűnszervezet tagjai különféle módszerekkel – így hasüregbe történő „nyelésessel”, testre erősítve, illetve preparált táskákban, cipőkben – csempészték kábítószerrel repülőgépen. A szervezet tagjainak leleményességét bizonyítja, hogy a kábítószer-csempészet új módszerét is kitalálták: az egyik futár a kábítószerrel átitatott ruhát, a társa pedig a kokain kinyerésére szolgáló oldószert juttatta volna a célországba. E módszerről a hatóságok az egyik lehallgatott telefonbeszélgetésből szereztek tudomást: *„Kémiai összetevőkből készítenek anyagot, abból kiszabnak egy ruhát, amit valaki felvesz vagy betesz egy bőröndbe. S jön vele egy másik ember is, aki hozza a folyadékot, amivel össze kell önteni a ruhát.”*²⁶ Az utanként három-négy ezer eurót kereső drogfutárok által egy alkalommal történő csempésztett kokain mennyisége jellemzően fél és két kilogramm között mozgott. Az elsőrendű vádlott megbízásából a harmad- és tizenkettedrendű vádlottak szervezték be a drogfutárokat. A bíróság szerint a bűnszervezetben az első-, a második- és a tizenkettedrendű vádlottak irányítói, a harmad-, ötödrendű vádlottak szervezői, a negyed-, hatod-, hetedrendű vádlottak közreműködői szerepet töltek be. A futárok utazásainak költségeit, illetve a költőpénzt az első- és a másodikrendű vádlottak állták, továbbá ők szabták meg a csempészésért járó ellenszolgáltatás mértékét. A pénzek címzetteknek történő eljuttatására a bűnszervezet a Western Union átutalási rendszerét használta. A tizenkettedrendű vádlott „karrierjét” szemlélteti, hogy kezdetben tízszer-hússzor ő is drogot csempésztett, ez után

²⁶ A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság 12.B.302/2007/244. számú ítélete.

vált szervezővé. A bűnszervezet által csempészett kokain mennyisége meghaladta a jelentős mennyiség alsó határának kétszázharmincyolcszorosát.²⁷

A telefonlehallgatások bizonyították, hogy az elsőrendű vádlott instrukciókkal, utasításokkal látta el a tizenkettőrendű vádlottat az egyik drogfutár útjával kapcsolatban: „*Ne egyen a repülőn, csak igyon, de ne gyümölcslevet, csak ásványvizet és nagyon fontos, hogy az ételét turkálja össze! [...] legyen nála valami rágszálnivaló vagy szendvics, nehogy feltűnjön, hogy nem evett semmit! Ne hívjon fel senkit az ismerősei közül!*”²⁸

Az ügy kuriózuma, hogy a bűnszervezet egyik drogfutára hetvenegy éves volt, a nagymama az unokájával együtt csempészett kábítószeret. A futárok többsége anyagi nehézségek miatt vagy kalandvágyból vágott neki a csempészeteknek; olyanra is akadt példa, hogy kiszolgáltatott helyzetben lévő – megtevesztett vagy átlagos felismerési képességgel nem bíró – személyeket vettek rá a futárkodásra.

A futárokat betanították, hogy mikor hova kell menniük, hol kell megállniuk, kivel kell tartaniuk a kapcsolatot. Velük próbanyeléseket hajtottak végre, a preparált cipők miatt levették a lábméretüket. A csempészés sikertelensége esetén – ha a futár lebukott – a szervezet tagjai magára hagyták a futárt, azonnal megszakították vele a kapcsolatot.

A bíróság kiemelte, hogy a szervezet minimális létszámának meghatározása, szervezettsége, összehangolt működése lényegileg ténykérdés; a működés hosszabb időtartamára és a csoport céljára a tényállás értékelésével lehet következtetéseket levonni. A bűnszervezet fogalmának a bíróság szerint nem része a jogtalan vagyoni haszonszerzés célzata, sem akár egyetlen bűncselekmény befejezése vagy megkísérlése sem.

A bűnszervezetben történő elkövetés megállapításához elengedhetetlen az elkövetők ez irányú tudattartalmának vizsgálata. A bíróság kitért rá, hogy a vizsgálat első lépcsője az alapcselekmény tényállásszerűségéhez szükséges bizonyítékok vizsgálata. Párhuzamosan vizsgálni kell a bizonyítási eszközökből származó, és a bűnszervezet törvényi kritériumaira következtetést megalapozó bizonyítékokat.

Az elsőfokú bíróság kifejtette, „*amennyiben bizonyított, hogy a bűncselekményt egy tényleges bűnszervezet működéséhez kapcsolódva, illetve annak keretei között követték el, úgy a végrehajtás körülményeiből, különösen a konkrét*

²⁷ Uo.; a Debreceni Ítéletábla Bf.III.638/2009/43. számú ítélete.

²⁸ A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság 12.B.302/2007/244. számú ítélete.

*magatartás mások megelőző vagy további láncolatos cselekményeit feltételező jellegéből, ezek szükségszerű és ezért előreláthatóan bekövetkező eseményeiből lehet következtetést vonni arra, hogy az alkalmoszerű tettes (részes) cselekménye megvalósításakor a bűnszervezetbeni elkövetést felismerte*²⁹.

A tényállásból kitűnően a terheltek – más, fel nem derített magyar és külföldi állampolgárokkal együtt – éveken át működő csoportot alkottak, amely megfelel a törvényi feltételeknek mind a szervezettség, mind a működés összehangoltsága tekintetében. A szervezettséget, illetve az összehangoltságot a munkamegosztás is bizonyította, a kábítószer ellenértékének átadását a szervezők nem bízták a kizárólag szállítást végző futárookra. A bűnszervezet a konspiráció szabályai szerint működött, erre kiváló példa a fedőnevek használata, azok váltogatása, illetve a dezinformálás. A bűnszervezet tagjai a lebukást elkerülendő vesztegetéseket is alkalmaztak.

A szervezettségre jellemző, hogy a vezetők, illetve megbízottaik szervezték meg a futárok utaztatását, gondoskodtak a szállásról, ellátásról. A drogfutárok szoros felügyeletét bizonyítja, hogy meggyőződtek a kokain „nyeléséről”, illetve figyelték a futár felszállását a repülőgépre. A célállomáson a megbízott személyek várták a drogfutárokat; a „nyeléses”, illetve a preparált eszközökben történő becsempészett kábítószer esetén megoldották a biztonságos helyre szállítást, ahol a kábítószer átvétele nem ütközött akadályba.

A bíróság megállapította, hogy „a kontinenseket átfogó, az utazás minden részletét megtervező, összehangolt kábítószer-csempészet lebonyolítására csak bűnszervezet képes”³⁰.

A tizenkét vádlott ellen folytatott eljárásban nyolc vádlottal szemben állapította meg a bíróság a bűnszervezetben történő elkövetést.

Az ügyész tizenegy vádlott terhére jelentett be fellebbezést; a vádlottak és védőik enyhítésért, felmentésért, illetve a minősítés megváltoztatása érdekében fellebbeztek.

A Debreceni Ítéletábla mint másodfokú bíróság három vádlott tekintetében hatályon kívül helyezte az ítéletet, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasította. Egy vádlott vonatkozásában mellőzte a bűnszervezetben elkövetés megállapítását, kilenc vádlottnál az elsőfokú bíróság ítélete jogerőre emelkedett.

A hatályon kívül helyezés nem befolyásolta az elsőfokú bíróság megállapításait – ezek alapja a többi vádlott vallomása, a lehallgatási anyag volt –,

29 Uo.

30 Uo.

amelyek az érintett vádlottak bünszervezetben betöltött funkcióira, szerepeire vonatkoztak.

Az ítéletábra egy vádlott kivételével egyetértett az elsőfokú bíróság bünszervezet megállapításával kapcsolatos érvelésével.

A Debreceni Ítéletábra fontosnak tartotta megjegyezni, hogy „*önmagában az egyszeri elkövetés, s ebből adódóan az eseti jelleg nem feltétlenül zárja ki a bünszervezet megállapítását*”³¹. Azonban a másodfokú bíróság a megyei bíróság indokaival egyetértve kifejtette, hogy nem vonható következtetés arra, hogy bizonyos vádlottak tisztában voltak azzal, hogy a tevékenységük egy bünszervezethez köthető.

Hetedik ügy

Az elsőrendű vádlott által irányított, 2006 ősze és 2007 áprilisa között működő csoport célja kábítószer-beszerzés és -terjesztés volt. A vádlott finanszírozta a kábítószer, illetve gondoskodott az utánpótlásról, azonban néhány kivételtől eltekintve nem került közvetlen kapcsolatba a kokainnal. Az elsőrendű vádlott utasításai szerint a negyedrendű vádlott tárolta, hígította, mérte ki, csomagolta a kábítószer. A negyedrendű vádlott értékesítette a fogyasztók, illetve a viszonteladó részére a kokaint, a bevétellel az elsőrendű vádlottal számolt el. A csoportban a harmad-, ötöd-, tizennegyed- és tizenhatodrendű vádlottak viszonteladói szerepet töltek be, a megrendeléseiket a negyedrendű vádlottnak adták le. A negyedrendű vádlott napi szinten tájékoztatta a megrendelésekről, találkozásokról, értékesített kokain mennyiségéről, minőségi kifogásokról, a megrendelők tartozásairól az elsőrendű vádlottat. A negyedrendű vádlott nem dönthetett önállóan, minden esetben az elsőrendű vádlott utasításainak megfelelően járt el. A csoport terjesztői tevékenysége három városra, illetve azok környékére terjedt ki. A csoport tagjainak elfogásakor a rejtekhelyen a rendőrség több mint négy kilogramm kokaint foglalt le.³²

A tizenöt vádlott elleni büntetőügyben a vád kereskedéssel, bünszervezetben elkövetett kábítószerrel visszaélés büntette volt, azonban a bíróság nem állapította meg a bünszervezetben történő elkövetést.

³¹ A Debreceni Ítéletábra Bf.III.638/2009/43. számú ítélete.

³² A Vas Megyei Bíróság 8.B.80/2010/13. számú ítélete; a Győri Ítéletábra Bf.119/2010/20. számú ítélete.

A bíróság szerint a csoport működését a konspiráció jellemezte, a vádlottak váltogatták a telefonszámaikat, ezekről tájékoztatták egymást, illetve a dilereket, fogyasztókat. A telefonbeszélgetések során a közlések tartalmát igyekeztek minimalizálni, arra törekedtek, hogy a kívülállók ne értsék meg. Virágnyelven beszéltek a kokainról, soha nem nevezték meg a kábítószer, sőt a mennyiségre, árra vonatkozóan is kódolt nyelvet használtak. A centiméter, kilogramm, palacsinta, pótkerék, euró, csempe, papír, fagyálló, lakás, dosszié és másolat kifejezések alkalmazása rendszeres volt a beszélgetések során; több alkalommal úgy fogalmazták meg a rendelt kokainmennyiséget, hogy hány percre kell találkozniuk.

A konspirációra utal, hogy a kábítószer rejtékhelyéül szolgáló lakásban ki kellett kapcsolni a telefonokat. A lehallgatott beszélgetések alapján megállapítható, hogy az elsőrendű vádlott ezen utasítását a negyedrendű vádlott több esetben megszegte.

A bíróság kifejtette, *„ha a különleges eszközök alkalmazásának oka a bűncselekmények sorozatban vagy szervezett elkövetéssel történő megvalósulása, akkor a nyomozó hatóság nyilván nem lép közbe az első vagy második megfigyelt, lehallgatott bűncselekmény után, mert akkor a célt, azaz az elkövetők lehető legnagyobb körének felderítését és bűnösségüknek bizonyítását a sorozatban vagy szervezeten elkövetett bűncselekményekben, nem érheti el”*³³.

A bíróság szerint a bizonyítás során felszínre kerültek a nyomozási hiányosságok is, amelyek a bizonyítékok értékelése, a minősítés – így különösen a bünszervezet megállapíthatóságát illetően – tekintetében problémát okoztak.

A bíróság a telefonlehallgatási anyagot nem a nyomozó hatóság által rendszerezett formában tette a bizonyítás részévé, mivel a bizonyítás felvételénél nyilvánvalóvá vált az eredménytelenség, azaz nem lehetett megállapítani a terjesztői hálózat működését, a vádlottak elkövetési magatartását. A bíróság az említettek miatt kronológiailag rendszerezte az összes lehallgatási anyagot, és ezt tette a bizonyítás részévé.

Az ítélet kitért arra, hogy a nyílt nyomozás a Vas Megyei Rendőr-főkapitányság felderítő osztályának feljelentése alapján indult. A feljelentés huszonkilenc személyre vonatkozott, azonban a bíróság megállapította, hogy a feljelentés mellékletében részletezett jelentésben a hatóság harmincnégy személlyel szemben fogalmazta meg az alapos gyanút.

A bíróság szerint a büntetőfeljelentésben szereplő személyek közül kilencel szemben ténylegesen büntetőeljárás sem folyt. Több személy eseté-

³³ A Vas Megyei Bíróság 8.B.80/2010/13. számú ítélete.

ben konkrét adatok vetődtek fel súlyos bűncselekmény elkövetésére, de nem került sor ezek vonatkozásában nyomozati cselekményekre. A bíróság kifejtette, hogy a nyomozati iratok adataiból kitűnően a nyomozó hatóság jóval több elkövető ellen folytathatott volna büntetőeljárást.

A nyomozás további hiányossága, hogy a nyomozó hatóság nem szerezte be a híváslistákat, amelyek a vádlottak kapcsolatrendszerét bizonyíthaták volna, különös tekintettel a hozzájuk köthető személyekre. Továbbá kiemelendő, hogy a nyomozó hatóság elmulasztotta kiértékelni a lefoglalt telefonokban rögzített adatok tartalmát, emiatt további elkövetők, illetve fogyasztók kiléte ismeretlen maradt. A híváslisták alapján a cellapozíciók beazonosítása is lehetővé vált volna, ezek a találkozók tényleges megtörténtét bizonyíthaták volna. Az előbbieken ismertetett hiányosságok a bírósági eljárásban nem voltak pótolhatók.

Az elsőfokú bíróság rámutatott, hogy a legvitatottabb kérdések között szerepelt a bünszervezet megállapíthatósága a vádlotti, illetve a védői kör felől. Az érvelések során arra hivatkoztak, hogy a nyomozás idején nem folytattak bünszervezettel kapcsolatos bizonyítási eljárást; a gyanúsításokban nem szerepelt, hogy vezetőként vagy tagként követték el a bűncselekményeket; továbbá a vádirat sem tartalmaz ilyen megállapításokat.

A bíróság kiemelte, hogy a törvény rendkívül szigorú következményeket fűz a bünszervezetben történő elkövetéshez, ezért szigorúan kell értelmezni és bizonyítékokkal alátámasztani a bünszervezet kritériumainak meglétét is. Az ítélet szerint a bünszervezetre vonatkozóan „*a nyomozó hatóság külön bizonyítást nem folytatott le, még csak olyan szinten sem, hogy azon vádlottak esetében, akik hajlandók voltak tényfeltáró vallomást tenni, részletes és mindenre kiterjedő kihallgatást folytasson le*”³⁴.

A nyomozási hiányosságokon kívül egyéb eljárási anomáliákkal is szembeütköztek az eljárás során, ugyanis számos elkövető esetében elkülönítették a nyomozást.

A bíróság végül azt a következtetést vonta le, hogy „*...ítéleti bizonyossággal nem állapítható meg és alapos következtetés sem vonható arra nézve, hogy az érintett vádlottak bűncselekményeiket a Btk. 137. § 8) pontjában írt bünszervezetben követték volna el*”³⁵.

34 Uo.

35 Uo.

A bíróság azonban leszögezte, hogy az elsőrendű vádlott által irányított hálózatban minden vádlottnak meghatározott feladata volt, és az egyéb bizonyítékok is rendelkezésre álltak a bűnszövetség megállapítására.

A Vas Megyei Bíróság az ítéletében tizenhárom vádlott büntetőjogi felelőségéről határozott, tíz vádlott vonatkozásában az ítélet első fokon jogerőre emelkedett. Az ítélet ellen az első-, negyed-, illetve tizenegyedrendű vádlott, illetve a védők fellebbeztek. A fellebbviteli főügyészség nem fellebbezett az ítélet ellen, azonban az átiratában kiemelte azokat a tényállási elemeket, amely megalapozhatták volna a bűnszervezetben történő elkövetést.

A vádlottak és a védők az ügyészség indítványa kapcsán arra hivatkoztak, hogy súlyosítási tilalomba ütközik, továbbá megalapozatlan a bűnszervezet megállapítására vonatkozó ügyészi okfejtés.

Az ügyészség képviselője a másodfokú nyilvános ülésen visszavonta a bűnszervezetben elkövetés megállapítására tett indítványt. Az ítéletábra azonban szükségesnek tartotta rögzíteni, hogy a bűnszervezet megállapítása nemcsak jog-, hanem ténykérdés is, „*létének leigazolása külön erre vonatkozó komoly bizonyítás lefolytatását igényli, amely ahogy az elsőfokú bíróság is hivatkozott rá, jelen ügyben a felderítés körében elmaradt, később pedig már nem volt pótolható*”³⁶.

A másodfokú bíróság megjegyezte, hogy a bűnszervezet másodfokú eljárásban történő megállapítása a hatályos rendelkezések szerint a vádlottak terhére bejelentett ügyészi fellebbezés hiányában sem ütközik a súlyosítási tilalomba.

Az ítéletábra az elsőfokú ítéletet három vádlott vonatkozásában egyebekben helybenhagyta.

³⁶ A Győri Ítéletábra Bf.119/2010/20. számú ítélete.